

SENDİKALAŞMA ORANLARI

Aydınlık Dergisi, 31 Ağustos 1997

Yıldırım Koç

Son yıllarda yaygın bir iddia, sendikacılığın tarihsel misyonunun sona erdiğidir. Bu iddianın gerçeklerle bağdaşmadığını, genellikle söyleyenin niyetini veya konuyu derinlemesine araştırmamasını yansıttığını birçok kez anlatmaya çalıştım. Sendikacılık hareketinin gücünün göstergesi olarak yalnızca sendikalaşma oranlarının alınmasının yanlışlığını da vurguladım. İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin yükselen dalgasından örnekler vermeye çalıştım. Ancak bu yanlış kanı ve iddia devam ediyor.

Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sendikacılık hareketi gecikmiş bir dönüşümü, istenilen hızda olmasa da, yaşıyor. Sendikalar, 40 yılı aşkın süredir sahip oldukları anlayışları ve uygulamaları değiştirmeye başladı. Azgelişmiş ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi ise, yeni uluslararası işbölümü uyarınca gerçekleştirilen uygulamalara bağlı olarak, on yılı aşkın süredir, dalgalı bir atılım yaşıyor. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi de bu genel çizginin dışında değil. Dönem dönem gerilemeler veya suskunluklar olsa bile, hareketin genel eğilimi olumludur. Eski "sosyalist" ülkelerdeki sendikacılık hareketleri ise, 3-4 yıllık bir savrulmanın ardından, kapitalizme geçişle birlikte maruz kaldıkları kayıpların da bilincine vararak, yeni bir atılıma hazırlanıyor.

Sendikacılık hareketi, "sendikacılık öldü" diyenleri utandıracak bir süreç içindedir.

Bu durum, OECD tarafından yayınlanan sendikalaşma oranı istatistiklerinde de kısmen görülebiliyor. OECD tarafından 1997 yılında yayınlanan bir raporda¹ yer alan veriler, sendikacılığın 1980-1990 döneminde üye sayısı itibarıyla genellikle güç kaybettiğini, ancak 1990-1994 döneminde olumlu bazı gelişmelerin yaşandığını gösteriyor. Özellikle 1994-1997 dönemindeki bazı olumlu adımları da göz önünde bulundurarak, 1990'lı yıllardaki gelişmeleri daha sağlıklı bir biçimde yorumlamak olanaklıdır.

19 gelişmiş kapitalist ülkede 1980, 1990 ve 1994 yıllarındaki sendikalaşma oranları ve sendikalaşma oranlarına göre ülkelerin sıralanması aşağıda sunuluyor.

Çizelgenin incelenmesinden de görüleceği gibi, 1980-1994 döneminde Avustralya, Avusturya, Fransa, Almanya, Japonya, Yeni Zelanda ve İngiltere'de sendikalaşma oranlarında sürekli bir düşüş var.

İtalya, Hollanda, Portekiz, İsviçre ve A.B.D.'de ise, 1980-1990 döneminde bir düşüş yaşandıktan sonra, 1990-1994 döneminde sendikalaşma oranları korunabilmiş.

Belçika, Danimarka ve Norveç'te ise, 1980-1990 dönemindeki düşüşün ardından, 1990-1994 döneminde sendikalaşma oranlarında bir artış gerçekleştirilebilmiş.

Kanada'da 1980-1990 döneminde oran korunurken, 1990-1994 döneminde artırılmış. Finlandiya, İspanya ve İsveç'te ise 1980-1990 ve 1990-1994 dönemlerinde sendikalaşma oranı sürekli olarak artmış:

¹ OECD, **Employment Outlook (July 1997)**, Paris, 1997, s.71.

Sendikalaşma Oranları ve Sıralaması

Ülke	1980 (%)	Sıralama	1990 (%)	Sıralama	1994 (%)	Sıralama
Avustralya	48	11	41	8	35	9
Avusturya	56	6	46	6	42	6
Belçika	56	6	51	5	54	5
Kanada	36	12	36	11	38	8
Danimarka	76	2	71	3	76	3
Finlandiya	70	3	72	2	81	2
Fransa	18	18	10	19	9	19
Almanya	36	12	33	12	29	13
İtalya	49	10	39	9	39	7
Japonya	31	15	25	16	24	16
Hollanda	35	14	26	15	26	15
Yeni Zelanda	56	6	45	7	30	12
Norveç	57	5	56	4	58	4
Portekiz	61	4	32	13	32	11
İspanya	9	19	13	17	19	17
İsveç	80	1	83	1	91	1
İsviçre	31	15	27	14	27	14
İngiltere	50	9	39	9	34	10
A.B.D.	22	17	16	17	16	18

